

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پزشکی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در

رشته اخلاق پزشکی

عنوان:

تحلیل مفهوم تبعیض در اخلاق پزشکی بالینی و تبیین ادراک بیماران از این

مفهوم

نگارنده:

افسانه صدوقی اصل

اساتید راهنما:

دکتر احسان شمسی گوشکی، دکتر علیرضا پارساپور

اساتید مشاور:

دکتر حمیدرضا نمازی، دکتر مهرنسا سلیمان

سال ۱۴۰۳

شماره پایان نامه: ۰۰۱

چکیده فارسی

تحلیل مفهوم تبعیض در اخلاق پزشکی بالینی و تبیین ادراک بیماران از این مفهوم

مقدمه و هدف: تبعیض یکی از موضوعات مهم و مورد بحث اخلاقی در ارایه مراقبت های سلامت است. تبعیض به معنی رفتار متفاوت و متمایز با افراد به دلیل ویژگی های ذاتی یا وابستگی به گروه های خاص معرفی شده است. تبعیض تحت تاثیر عوامل مختلف و از جمله زمینه قرار دارد. ادراک متفاوت از تبعیض موجب به خطر افتادن سلامتی افراد می شود. هدف این مطالعه تحلیل مفهوم تبعیض در اخلاق پزشکی بالینی و تبیین ادراک بیماران از این مفهوم است.

روش کار: این مطالعه ترکیبی طی دو مرحله تحلیل مفهوم با روش واکر و اوانت (۲۰۱۹) و تحلیل محتوای قراردادی انجام شد. در مرحله اول مرور یکپارچه برای جستجوی متون از طریق Scopus, PubMed, Magiran تا پایان فوریه سال ۲۰۲۴ انجام شد. ۴۳ مقاله مرتبط انتخاب و با روش گرانهمیم و لاندمن (۲۰۰۸) تحلیل شدند. براساس یافته های مرحله اول، در مرحله دوم ۲۰ بیمار به صورت هدفمند انتخاب و مصاحبه انفرادی و چهره به چهره و نیمه ساختارمند براساس راهنمای مصاحبه انجام شد. داده های حاصل با تحلیل محتوای قراردادی مطابق روش گرانهمیم و لاندمن (۲۰۰۸) تحلیل شدند.

یافته ها: تحلیل متون منجر به استخراج سه ویژگی (دسته بندی افراد براساس ویژگی فردی، ارزشگذاری متفاوت افراد براساس ویژگی، و رفتار نابرابر براساس ویژگی ها با افراد متعلق به هر دسته)، دو پیشاینده (آموزش ناکافی مراقبین بهداشتی در مورد تبعیض و مدیریت ناکارآمد نظام مراقبت سلامت)، و دو پیامد (تاثیرات منفی تبعیض در دسترسی به خدمات سلامتی و آسیب قربانیان تبعیض) برای مفهوم تبعیض در اخلاق پزشکی بالینی شد. یافته های مرحله دوم در خصوص ادراک بیماران از تبعیض در اخلاق پزشکی بالینی منجر به استخراج ۱۴ زیرطبقه و ۴ طبقه شامل پیشایندهای تبعیض (نبود دانش تخصصی کارکنان بهداشتی، نبود زیرساخت های ارایه خدمات سلامتی)، پیامد های تبعیض در ارایه خدمات سلامت (عدم ارایه خدمات سلامتی مبتنی بر نیاز به بیماران، انصراف بیماران از دریافت خدمات سلامتی، انتظار طولانی برای دریافت خدمات سلامتی، رسیدگی متفاوت به بیماران دارای موقعیت خاص، دریافت خدمات سلامتی بر خلاف میل باطنی)، آسیب های ناشی از تبعیض (تهدید شان انسانی، آسیب روانی، آسیب مالی، آسیب جسمی)، و رضایتمندی در عین احساس تبعیض (ارایه خدمات مورد نیاز بیمار، رضایت از تامین مالی خدمات سلامتی، رفتار های غیر تبعیض آمیز و اخلاق مدارانه) بود.

نتیجه گیری: یافته های حاصل از مطالعه نشان داد تبعیض در اخلاق پزشکی بالینی عمل یا فرایندی است که طی آن افراد براساس ویژگی های مختلف دسته بندی می شوند و هر دسته ارزشگذاری می شود و سپس براساس ارزش تخصیص داده شده رفتار نابرابر با افراد صورت می گیرد. تحلیل تجارب بیماران پیشایندها و پیامدهای تبعیض حاصل از تحلیل متون را تکرار کرد. رضایتمندی در عین احساس تبعیض در مراقبت بهداشتی یافته‌ای متفاوت از متون است که به صورت همزمان توسط بیماران ادراک و تجربه می شود.

کلمات کلیدی: تبعیض؛ سلامتی؛ خدمات سلامتی؛ دسترسی خدمات سلامتی. تحقیق کیفی، بیماران